

Stórar eindir gera munin

Høgni Reistrup

Fólk vilja fegin búgva har, ið onnur fólk eru. Tí vit trívast har, ið onnur eru.

Soleiðis kunnu vit í stuttum taka samanum gongdina í fólkatalinum í føroyskum kommunum seinastu árin.

Vit síggja eitt greitt mynstur. Í landinum øllum eru 30 komm- unur. Men bara tær kommunur, sum hava skipað seg í størri og sterkari eindir, ganga leiðina fram móti fólkhækstri.

Fimm kommunur í landinum hava tikið seg fram, síðani alheims figgjarkreppan leyp skelk á okk- um í 2008.

Fólkatalið er vaksið í Eystur- kommunu, Runavíkar kommunu, Sunda kommunu, Vága kommunu og Tórshavnar kommunu. Hesar kommunur hava gingið undan.

Tí kommunurnar eru allar komnar til ta niðurstøðu, at tær røkka longur, verður lagt sam- an og arbeitt saman. Samlaði vøksturin í hesum fimm komm- ununum hevur verið 1087 fólk hetta tíðarskeiðið. Í hinum komm- ununum hevur tíverri ikki verið vøkstur.

Sunda kommuna greiddi væl frá fyrimununum, tá ið nýggja samanlagda kommunan legði til brots fyri góðum tíggju árum síðani.

»Sundalagið skal taka tey tungu tøkini í felag og menna alt økið eftir eini miðvísari ætlan. Á henda hátt verður støði lagt undir eina menningartilgongd, ið svarar til tey krøv, sum samtíðin setur okkum.»

Tí eiga vit í framtíðini at leggja okkum eftir at skipa okkum í størri og sterkari eindir. Tá er lættari at gagnnýta stórrakstrarfyrirminir, og tá fáa vit sum mest burtur úr nýggjum iløgum og rakstri.

Hetta er bæði galdandi í kommunalum høpi og á øðrum økjum í samfelagnum. Gongdin vísir, at stórar eindir gera munin. Soleiðis gera fyrirkur, og soleiðis má tað almenna eisini gera.

Vit skulu ganga órædd fram móti samanleggingum, tí tá trívast fólk, tá gerast vit fleiri og tá taka nýggj arbeiðspláss seg upp.

Vøksturin í kommunum síðani 2008

Eysturkommuna: 61 fólk
Runavíkar kommuna 63 fólk
Sunda kommuna: 77 fólk
Vága kommuna: 84 fólk

Barnavælfærð

Annika Olsen Landsstýriskvinna í almannamálum

Rættiligt kjak hevur stungið seg upp um barnafátækradømi í seinastuni, men kjakið hevur eftir mínum tykki veru- liga manglað dýbd og innihald. Eg

havi saknað eina breiðari viðgerð av barnavælfærð yvirhøvur, og hvat ið veruliga skal til fyri at tryggja, at øll børn í Føroyum hava tað gott. Soleiðis sum málið er framstillað eitt nú í miðlunum, so hevur man fingið ta fatan, at verður tað bara játtað nakrar eyka krónur, so hava vit loyst allar trupulleikar hjá børnum, sum liva undir truplum umstøðum. Men tíverri er veruleikin ikki so einfaldur. Tað finnast ongar skjótar og lættar loysnir, ið kunnu loysa allar trupulleikar í einum høggi, tá ræður um barnafátækradømi og trupulleikar hjá børnum, ið liva undir truplum umstøðum. Gamaní er tað góð hjálp hjá nógvum familjum at fáa nakrar eyka krónur, men har tað hjálpir onkrari familju, er tað als ikki tað, sum skal til hjá øðrum barnafamiljum, har heilt aðrir sosialir trupulleikar eru galdandi.

Samstundis er málið vorðið til eitt mál millum andstøðu móti samgongu, um hvør vil børnunum væl, og hvør ikki vil. Hetta er stak óheppið, og tænar ongum endamáli og so als børnunum.

Í kjalarvørrinum av tí, sum er farið fram í seinastuni, so meti eg tað vera rætt at nevna nøkur av teimum átøkum, sum samgong- an hóast alt hevur fram á barna- vælfærðarøkinum. Barnavælfærð hevur hægstu raðfesting hjá sitandi samgongu. Við útgangsstøði í ST - barnarættindasáttmálanum hevur miðvíst verið arbeitt við at bøta um ikki bara figgjjarlig viðurskifti hjá børnum, men eisini viðurskifti av sosialum slag, sálarligum slag umframt at bøtt er um rættartrygdina hjá børnum í Føroyum. Nevast kann t.d.:

Rættartrygd

- Óheft barnaumboð er sett á stovn eftir ásetingunum í ST- barnarættindasáttmálanum. Umframt at hava eftirlit við barnaøkinum er eisini møgu- ligt hjá børnum at kæra til barnaumboðið um ótolandi viðurskifti.
- Barnaverdnarlógin er dag- førd, har m.a. herd fráboðan- arskylda til fakfólk og hjá vanliga borgaranum er ásett. Kunningarátøk hava verið kring landið undir heitunum "Sig frá", har m.a. hevur verið kunnað um herdu fráboðanarskylduna. Tvífalt so nógv mál um kynsligum harðskapi og umharðskap móti børn eru fráboðaði í 2013 í mun til 2012.
- Barnahús er sett á stovn, har børn, sum hava verið útsett fyri kynsligan harðskap og annan

harðskap kunnu verða kannaði og fáa viðgerð undir tryggum umstøðum.

Sosial viðurskifti

- Berin hevur fingið hægri játtan. Berin er ein sjálvhjálparbólkur fyri børn, ið hava mist foreldur. Nú kunnu fleiri børn fáa linna fyri sína sorg.
- Barnabati hevur fingið hægri játtan, soleiðis at "Tú og eg ráð- gevingin" kundi gerast virkin aftur. Nú fáa fleiri 100 tals børn árliga anonyma hjálp frá serkønum fólki fyri sínar sálarkvalur av ymsum slag.

Fíggjarlig viðurskifti

- Barnaískoyti til stakar upphaldar er hækkað úr 6600 upp í 10.000 kr skattafrítt um árið
- Barnafrádrátturin hjá landinum er hækkaður úr 5.500 kr. upp í 6.500 kr.
- Stakir upphaldarar við børnum hava fingið hægstu raðfesting hvat viðvíkur forsorgarveitingar. Sum dømi hevur ein forsorgjari við tveimum børnum í Havn 16.200 eftir skatt at liva fyri um mánaðin.
- Bústaðarískoyti kann lat- ast upphaldara, ið hevur for- syrgjaraskyldu móti fleiri enn 2 børnum um býlisútreiðslan er yvir 6.500.
- Barnatannrøktin er styrkt, har aldursmarkið fyri ókeypis barna og ungdomstannrøkt er hækkað úr 16 í 18 ár.

- Bústaðir er farið undir at útvega 100 nýggjar bústaðir í ár. Bú- staðarpolitiska amboðið hjá Bústaðir er bústaðarpolitikkur landsins frá 2012, har dentur er lagdur á at fáa góð býli til ein rímuligan kostað. Tað skal leggjast afturat, at tað tekur tíð at broyta allan okkara bústaðarmarknað, men vit eru væl ávegis.
- Kunngerðin um figgjjarligt frípláss á dagstovni er send til hoyringar og er nú klár at seta í gildi.

Eg eri fullgreið yvir, at enn eru tað børn, ið vit ikki hava rokkið, og tað skulu vit sjálvandi seta okkum sum mál, men vit eiga at kjakast um hetta málið við størri virðing og við størri innliti í viðurskiftini hjá okkara børnum, enn tað vit hava sæð higartil. Tað skal vera mín vón og mítt ynski, at samgonga og andstøða megna at standa saman, sum vit altíð hava gjørt, tá tað ræður um okkara virðismikla tilfeingi, børnini, nú farið verður undir at arbeiðið at gera uppskot til enn fleiri batar á barnavælfærðarøkinum.

Åbent brev til Jørgen Niclasen (2)

John Rødgaard

Jørgen Niclasen mener, at John Smiths udtalelser om pensionsreformen er blevet fordrejet. Fint nok, Jørgen. Så må du jo fortælle, hvo- rdan du opfatter tingene.

Kan du forklare dine vælgere, hvorfor du har gennemført en pen- sions- og skattereform, som alle økonomiske eksperter anser for at være uforsvarlig og endda direkte skadelig for samfundet?

Du har i mere end tre år kendt til den følgende kritik, men du har aldrig svaret på den.

Samgongans egne eksperter, "Pensjonsnýskipanarbólkurin", skrev således inden vedtagelsen:

"Um avgjørt verður at leggja um til inngjaldsskipanina, skulu undirritaðu mæla frá, at peningurin verður nýttur til hægri nýtslu ella skattalætta".

Så giver jeg ordet til nogle af

de allerstørste eksperter på dette område: Hans Jørgen Whitta- Jacobsen, økonomisk overvismand og professor i økonomi ved Københavns Universitet. Peter Birch Sørensen, tidligere økonomisk overvismand og professor i økonomi ved Københavns Universitet. Jan Rose Skaksen, tidligere medlem af "Det Økonomiske Råd" og professor i økonomi ved CBS, Jørgen Goul Andersen, professor og velfærdsforsker.

De siger følgende om din reform:

- "Det vil føre til lavere effektivitet, betydeligt velfærdstab, herunder roulettespil om økonomien for mange pensionister, og stærkt negative konsekvenser for arbejdsmarkedet".
- "Det er dødsens farligt at straks- beskatte pensionerne og så bruge pengene. Hvis man fremrykker skatten og bruger pengene fx på skattelettelse, så forværrer du det økonomiske råderum, for du bruger reelt nogle penge, som du ikke har."

- "At pensioner først beskattes, når de udbetales, er en hjælp til politikere til at holde fokus på, at velfærdsstaten forbliver finansieret på lang sigt. At der overhovedet er nogen, der kan drømme om, at omsætte en straksbeskatning af pensioner til lavere skatter viser med al tydelighed pointen."
- "Det fine ved det nuværende system (altså inden "pensions- reformen") er, at pengene kommer til beskatning, når skatteindtægterne falder for dem, som går på pension, og de samtidig bliver dyrere for de offentlige kasser."
- "Så ser fremtiden unægtelig endnu mere dystre ud, når store dele af den fremrykkede skat er brændt af på den måde."
- "Hvor Norge har 3.100 mia. kr. i oliefond, har Danmark samme beløb i PENSIONS- FONDENE. Det er ikke statens penge, men reelt er op mod halvdelen

UDSKUDT skat. I Danmark har forældregenerationen på denne måde sparet ca. 1.500 mia. kr. op som gave til deres børn og børnebørn".

INDTIL NU HAR FLADSKATTEN KOSTET 1.100 JOBS MED EN LØN PÅ 25.000 KR. OM MÅNEDEN.

Der er ikke én eneste kompetent person, som har sagt noget positivt om Samgongans projekt!

Jeg har derfor 2 spørgsmål til Jørgen Niclasen:

- Hvad af ovenstående er det, du ikke forstår?
- Hvorfor tror du, at du ved mere om økonomi end de økonomiske vismænd?